

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. חומר בהקם שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת.....1
- ב. קיים בלבד קיים הפר בלבד אינו מופר קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים....2
- ג. נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר.....3
- ד. בשותק על מנת למיקט ... יודע אני שיש נדרים אבל אני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל אני יודע שזה נדר ... יפר.....4
- הדרון עלך נערה המאורסה.....4
- א. ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש.....5
- ב. אם ארחץ ואם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט.....5
- ג. ואלו הן נדרי ענוי נפש אמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יכול להפר פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת פירות הנווני זה עלי אינו יכול להפר ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסי.....6
- ד. ענוי נפש הוא דמפר ... בין איש לאשתו ... שהבעל מפר נדרים שבינו לבניה ... ענוי נפש מפר לעולם אבל אין בהן ענוי נפש כדאיתה תחותיה הויא הפרה מכי מנרש לה חייל עלה נדרה ... אבל יש בהן ענוי נפש לא חייל עליה נדרת.....6

דף עט.

א. חומר בהקם שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת

כבר התבאר לעיל דף עו: שאין האב¹ מיפר נדרי בתו ולא הבעל נדרי אשתו אלא ביום שמעו, ולא מעת לעת, כלומר לא בתוך 24 שעות, אלא שאם שמע בתחלת הלילה מיפר כל הלילה וכל יום המחרת, ואם שמע סמוך לחשיכה אינו מיפר אלא עד שתחשך.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד כא

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ואם עבר היום ושתק², אינו יכול להפר עוד אותו הנדר. ואם שותק ע"מ לקיים לאלתר, שוב אינו יכול להפר אפילו בו ביום³.

ב. קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים

המקיים בלבו⁴, הרי זה קיים אף על פי שלא הוציא בשפתיו, שהרי אפילו החריש לה קיים. ולפיכך אם קיים בלבו אינו יכול לחזור ולהפר, אלא אם כן חזר בו בתוך כדי דיבור.

והמפר בלבו אינו מופר, לפיכך אם הישב לשון הפרה בלבו ולא הוציא בשפתיו אינו כלום דדברים שבלב אינם דברים, ויכול לחזור ולקיים אפילו אחר כדי דיבור. אולם אם אמר לה טלי אכלי, וחשב לשון הפרה בלבו⁵, הרי זו הפרה בין בשבת בין בחול, כיון שבזה מגלה מה שבלבו והוא כמו דברים. אולם כבר התבאר לעיל דף עו – עז שטוב הוא שבחול יאמר לה בפירוש מופר ליכי, ובשבת לא יאמר לה אלא טלי ואכלי טלי ושתני, ויחשוב לשון הפרה בלבו, כדי לשנות שבת מבחול לכבוד שבת.

ולעיל דף עז: התבאר שי"א שביטול הנדר אינו כהפרה, שכל זמן שלא הפר הנדר לאשתו אינו יכול לכופה שתעבור על הנדר, אלא אם כן אמר לה טלי ואכלי ויחשוב בלבו לשון הפרה, ודעת הרמב"ם⁶ שהמבטל נדרי אשתו ובתו אינו צריך לומר כלום, וגם לא לחשוב לשון הפרה, בלבו ואפילו הכי נתבטלו כל הנדרים.

כיצד הביטול, שיכוף אותה ביום שמעו לעשותה דבר שאסרה אותו עליה, שבביטולו עוקרו מעיקרו בעל כרחיה והרי זה יותר מהתרת חכם שצריך להיות ברצונו, אבל בהפרה אינה כופה אותה אלא מיפר לה ומניחה אם רצתה עשתה ואם רצתה אינה עושה.

² עיין בתשובת ראש יוסף תשובה ו' דף י"ד שנשאל אשה שנדרה לאחר ל' יום ושמע בעלה ביום שנדרה ולא הפר לה (ראף שעדיין לא חל הנדר יכול להפר כדלקמן סעיף ס"ט) אם יכול להפר לה ביום שחל הנדר או נאמר כיון שלא הפר ביום שמעו שוב לא יכול להפר לה והעלה דביתר יום שנדרה אזלינן וכיון שלא הפר ביום שמעו אינו יכול להפר ואף אם זה הבעל לא הפר לה ביום שמעו משום שהיה סבור שלא יכול להפר אלא כשחל הנדר או היה יודע שיכול להפר אלא שיש לו זמן וא"כ מה שלא הפר היה משום שטעה בדין אפ"ה אינו יכול להפר. חי' רע"א ובפ"ת שם א.

³ ש"ך שם לה מהר"ן

⁴ שו"ע ונו"כ שם מא

⁵ שו"ע ונו"כ שם לה

⁶ פ"ג נדרים ה"ד

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

לפיכך, נדרה או נשבעה שלא תאכל או שלא תשתה ואמר לה מופר לך, הרי זה מופר ומותרת לאכול ולשתות. נטל ונתן לה ואמר לה טלי ואכלי טלי ושתי, הרי זו שותה ואוכלת והנדר בטל מאליו, לפי שענין לשון ההפרה הוא שיתיר הקשר מעכשיו ויחזור להיות הענין כמו שהיה קודם שבועתה, דהיינו אם תרצה תעשהו ואם תרצה לא תעשהו, והביטול הוא שיכריחנה לעשות הדבר שנשבע שלא לעשותו, ואם נטל ונתן לה ואמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מראה לה ההפרה שבלבו, ואינו צריך להוציא בשפתיו והנדר בטל מאיליו על ידי הראות מעשיו.

ומשום כך לדעת הרמב"ם המפר נדרים⁷ אשתו ובתו צריך להוציא בשפתיו, ואם הפר בלבו אינו מופר. אבל המבטל שהוא יותר מהפרה אינו צריך להוציא בשפתיו, אלא מבטלו בלבו בלבד ביום שמעו וכופה אותה. ויש להחמיר כסברא ראשונה, שבין בהפרה בין בביטול יוציא בשפתיו ביום שמעו, שיאמר לה מופר לך או טלי ואכלי טלי ושתי ויחשוב בלבו לשון הפרה⁸.

ג. נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר

כבר התבאר לעיל דף סט. שהמקיים נדרים⁹ אשתו או בתו ונתחרט, אין הקמתו אלא כמו נדר שנדר הוא, לפיכך נשאל לחכם על הקמתו ומתירו לו, ואחר כך חוזר ומיפר לה בו ביום שנשאל, אפילו לא נשאל אלא כמה ימים אחר ההקמה הרי לו יום שאלתו כיום שמיעה¹⁰, ומפר אפילו אחר כמה ימים ומכל מקום צריך שיפר ביום שאלה שהוא לו כיום שמיעה¹¹. ויש אומרים שאינו יכול להשאל על ההקם כדי להפירו אחר כך אלא ביום השמיעה שלא גרע משתיקה¹², ויש להחמיר בן¹³.

ואם בו ביום אחר ההקמה הפר נדרה, ואחר כמה ימים נשאל לחכם על הקיום, כיון שנעקר הקיום למפרע¹⁴, ממילא חלה ההפרה שהפר בו ביום, אף שהיה קודם השאלה על ההקמה¹⁵.

⁷ שו"ע ונו"כ שם מ' וכו"כ המחבר בסתם

⁸ רמ"א שם

⁹ שו"ע ונו"כ שם מט

¹⁰ וקודם השאלה הוי ליה כמו שאינו יודע שיוכל להפר שאין שתיקתו קיום. לבוש וט"ז שם מב

¹¹ ש"ך שם סג

¹² ט"ז שם

¹³ ואם בן צריך שיתחרט על הקמתו וגם היא תתחרט על עיקר נדרה. התם סופר שם.

¹⁴ כיון דחכם עוקר נדרו מעיקרו והוי כלא קיים.

¹⁵ כ"כ בחי' רע"א ועיין (בתשובת רבינו עקיבא איגר זצ"ל סימן מ"ח) בד"ה ובהא

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אבל אם הפר לה ונתחרט, אינו יכול להשאל לחכם על ההפרה כדי שיחזור ויקיים, שמיד שהפר לה הלך לה נדרה והותר, ושוב לא יחזור ויחול עליה, אם לא שתחזור ותדור היא בעצמה.

ד. בשותק על מנת למיקט ... יודע אני שיש נדרים אבל

איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל

איני יודע שזה נדר ... יפר

האב¹⁶ ששמע נדרי בתו או הבעל ששמע נדרי אשתו. אם עבר היום ושתק¹⁷, אפילו לא כיון בשתיקתו אלא לצערה ובדעתו היה שיהא מופר אינו מיפר, דדברים שבלב אינם דברים, ואדרבה שתיקתו הוי קיום, ואינו יכול להפר עוד אותו הנדר.

ואם שתק מפני שאינו יודע שיש ביד הבעל להפר, או אפילו יודע אלא שנדרה נדר שסבור שאינו יכול להפר, כגון שסבור שאין נדר זה מנדרי עינוי נפש, יכול להפר אפילו לאחר כמה ימים ולא הוי שתיקתו קיום, ושעת ידיעתו שהוא מנדר עינוי נפש הוה כאילו הוא שעת הנדר או יום השמיעה ויפר לה אותו היום.

הדרן עלך נערה המאורסה

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רל"ד כא

¹⁷ עיין בתשובת ראש יוסף תשובה ו' דף י"ד שנשאל אשה שנדרה לאחר ל' יום ושמע בעלה ביום שנדרה ולא הפר לה (ראף שעדיין לא חל הנדר יכול להפר כדלקמן סעיף ס"ט) אם יכול להפר לה ביום שחל הנדר או נאמר כיון שלא הפר ביום שמעו שוב לא יכול להפר לה והעלה דביתר יום שנדרה אזלינן וכיון שלא הפר ביום שמעו אינו יכול להפר ואף אם זה הבעל לא הפר לה ביום שמעו משום שהיה סבור שלא יכול להפר אלא כשחל הנדר או היה יודע שיכול להפר אלא שיש לו זמן וא"כ מה שלא הפר היה משום שמעו בדין אפ"ה אינו יכול להפר. חי' רע"א ובפ"ת שם א.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נדרים

א. ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש

לא נתנה¹⁸ התורה רשות לבעל להפר נדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש, דכתיב (במדבר ל פסוק יד) **כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אֶסֶר לְעֵנַת נַפְשׁ אִישָׁה יְקִימוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ** ועוד התירה לו התורה גם כן להפר נדרים שבינו לבינה, דכתיב בסוף הפרשה (פסוק יז) **אֲלֶהָ הַחֲקִים אֲשֶׁר עָוָה יִקְוֶה אֶת מִוְשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְגו'.**

וכולם יתבארו לפנינו בעזה"י איזה הם נדרי עינוי נפש ואיזה הם דברים שבינו לבינה. ולהלן יבואר חילוקי בדינים שביניהם.

ב. אם ארחץ ואם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט

איזה הם¹⁹ דברים שיש בהם עינוי נפש²⁰, כגון רחיצה וקישוט, כיבוס בגדיה²¹, כיהול ופרכוס, כלומר שימת איפור וטיפוח, וכגון שנשבעה שלא תרחץ או שלא תתקשט, או שנדרה ואמרה הנאת רחיצה וקישוט עלי אם ארחץ או אתקשט.

ואפילו לא תלתה אלא ברחיצה וקישוט של היום, שאמרה אם ארחץ או אתקשט היום תיאסר עלי מהיום ואילך כל הנאת רחיצה או קישוט, ואפשר שלא תרחץ ולא תתקשט היום ולא תיאסר, אפילו הכי הרי זה בכלל נדרי עינוי נפש אף על פי שאין חל אלא ליום אחד, שגם ניוול יום אחד²² שמו ניוול²³. ויש אומרים²⁴ שרחיצה וקישוט אינם

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם נה

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם נט

²⁰ עיין (בתשובת מהרי"ט ח"א סימן ד') שכתב דבעל יכול להפר נדרי אשתו שנדרה בניירת שמשון כיון דנ"ש הוא מדברים שיש בהם עינוי נפש ואף דאמרין בסוף מכות דנ"ש ליתא בשאלה היינו דוקא חכם א"י להתיר אבל בעל מפר ושוב מצא כן (בתשובת הרדב"ז סי' א' פ"ה) ע"ש אכן בש"ך לקמן סי' רצ"ט ס"ק כ"ח הביא (תשובת מבי"ט ח"א סימן מ"ה) שכתב בשם מהרי"י בי רב שאין הבעל יכול להפר מה שנדרה בניש ע"ש. פ"ת שם ו

²¹ דר"י ס"ל דכביסה עדיף מרחיצה וקישוט ואף להפוסקים כרבנן דר"י מ"מ הא לא מצינו דפליגי רבנן בזה על ר"י ומה"ת לומר דפליגי בסברות הפוכות דלרבנן רחיצה וקישוט הוי ע"ג וכביסה לא ולר"י בהיפוך וק"ל דכביסה לכ"ע הוי ע"ג. ח"י רע"א שם

²² עיין בתשובת בית יעקב סי' קנ"ב אי בעינן דוקא כל היום כולו או אפי' בשעה פורתא הוי עינוי נפש ע"ש כל התשובה ועיין במל"מ פ"ד מהלכות נדרים דין ד' שהשיג עליו

²³ והרא"ש בפירושו כתב דחד יומא לא מקרי עינוי וא"י להפר רק בתנאי אכילת פירות או רחיצה עולמית באם ארחץ היום בזה יכול להפר ול"א לא תרחץ היום ולא תאסר דניוול דחד יומא קרי ניוול ומסתמא תעשה כן ותרחץ ותאסר ויהיה עינוי נפש ע"ש. ח"י רע"א שם

²⁴ במתניתין פליגי בזה ת"ק ס"ל דהויין עינוי נפש ורבי יוסי ס"ל דהויין דברים שבינו לבינה ופסקו הר"ן והרא"ש כת"ק והרמב"ן הביא הרא"ש משמו דפסק כר' יוסי וגם הרמב"ם פסק כר' יוסי אלא שהילק ביניהם דברחיצה פסק כת"ק ובקישוט פסק כר"י והוא תמוה וטרח בית יוסף לתרץ אליביה בדוחק ע"כ לא הביא כאן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

בכלל עינוי נפש אלא בכלל דברים שבינו לבניה, כלומר שהוא מקפיד עליהם שלא תתגנה עליו, אבל אין לה עינוי נפש אם לא תרחץ ולא תתקשט. ולהלן יתבאר מה ההבדל שביניהם.

וכל זה אינו אלא בקישוט הפנים אבל קישוט של מטה לכולי עלמא אינו אלא דברים שבינו לבניה.

דף עט:

ג. ואלו הן נדרים ענוי נפש אמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יכול להפר פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת פירות חנווני זה עלי אינו יכול להפר ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסי

אמרה²⁵ קונם פירות העולם עלי לזמן מסוים²⁶, או אפילו פירות מדינה אחת, או אפילו אסרה עליה פירות של איש אחד לברו, הרי זה עינוי נפש, ואפילו אותו האיש האחד אינו חנווני יש לאדם עינוי נפש כשנאסר עליו אפילו פירות איש אחד שמא תצטרך ממנו. ולהרמב"ם²⁷ פירות העולם עלי ודאי הוי מנדרי עינוי נפש, אבל פירות מדינה אחת וכל שכן פירות של איש אחד אינם מנדרי עינוי נפש שאפשר באחרים, אבל מכל מקום משום דברים שבינו לבניה יש בהן, מפני שהוא צריך לטרוח ולהביא לה ממקום אחר אם תצטרך.

ד. ענוי נפש הוא דמפר ... בין איש לאשתו ... שהבעל מפר נדרים שבינו לבניה ... ענוי נפש מפר לעולם אבל אין בהן ענוי נפש כדאיתה תחותיה הויא הפרה מכי מגרש לה

כדבריו אלא כדעת הרמב"ן. ומו"ח ז"ל הוקשה לו על מה שכתב הש"ע דרחיצה וקישוט שוין לפי הי"א והוא דלא כמאן וכתב שיש ט"ם כאן בש"ע ול"נ דהש"ע לא נתכוין אלא להביא דעת הרמב"ן וכן בסעיף ס' פליגי בפלוגתא זאת אי הלכה כת"ק או כר"י. ט"ז שם מט ועיין בש"ך עג

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ס

²⁶ דאל"כ לא הוה נדר כלל כדאיתא בס"י רל"ב סעיף ה', ט"ז שם נ

²⁷ פי"ב נדרים ה"ז עיין לבוש ש"ך עד

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

חייל עלה נדרה... אבל יש בהן ענוי נפש לא חייל עליה

נדרה

כבר התבאר שלא נתנה²⁸ התורה רשות לבעל להפר נדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש, דכתיב (במדבר ל פסוק יד) כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אָסֵר לְעֵנֵת נֶפֶשׁ אִישָׁה יְקִימוּ וְאִישָׁה יִפְרֹנוּ וְעוֹד הַתִּירָה לוֹ הַתּוֹרָה גַּם כֵּן לַהֲפֹר נִדְרִים שֶׁבִּינוּ לְבִינָה, דכתיב בסוף הפרשה (פסוק יז) אֱלֹהֵי הַחֲקִים אֲשֶׁר עֲוָה יִקְוֶה אֶת מִשְׁחָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְגו'.

אולם כיון שחלקן התורה לשנים, משמע שהפרש יש ביניהם, ומהו ההפרש שביניהם, דברים שיש בהם עינוי נפש כשהוא מפירן לה מותרת בהם לעולם, שסתם אמרה התורה אשה יפירנה, וכשהוא מיפר מופרין לה לעולם משמע.

אבל דברים שבינו לבינה אין ההתרה אלא לעצמו כל זמן שיש לו בה תועלת, כלומר כל זמן שהיא אשתו, דכתיב בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, משמע כל זמן שהיא אשתו, וגם לאחר שתתגרש כל זמן שלא תינשא לאחר, שאפשר שתחזור אליו להיות עוד אשתו²⁹, אבל לאחר שתינשא לאחר, שנאסרה על בעלה הראשון, חל הנדר גם ביחס אליו.

אם נדרה שתאסר בקישוט אחר שתתגרש לסוברים שהקישוט נחשב בינו לבינה, וכן בקישוט של מטה לכו"ע, אינו יכול להפר כיון שלא חל עד אחר שתתגרש³⁰, אינו נקרא בינו לבינה³¹.

ונדרים שאין בהם לא עינוי נפש ולא בינו לבינה, לא נתנה לו התורה רשות להפר, אלא היא כמו אחר והחכם או ג' הדיוטות מתירין לה.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם נה

²⁹ ואף אם לא חל כלל בעודה תחתיו מחמת שמשועבדת לו, מכל מקום יכול להפר משום מה שיהיה אחר גרושין. גליון מהרש"א שם יג

³⁰ אולם בנדרי עינוי נפש כגון שאמרה קונם כבר זה עלי לאחר שלשים יום והפר לה ונתאלמנה בנתיים הרי זה מופר, וכן שאמרה בפירוש קונם כבר זה עלי לאחר שתתאלמן והפר לה הרי זה מופר, אף על גב דבשעה שחל הנדר תהא אלמנה ונרושה, אם הפר לה בעלה מופר ולא יקים עליה. כמבואר בשו"ע שם לד

³¹ אח"כ מצאתי בירושלמי (פי"א דנדרים ה"א) במה דאיתא שם דאף בינו לבינה מופר לעולם וקאמר עלה דא"כ מאי בינייהו דע"נ ובינו לבינה ומתירין דאמרה קונם הנייתי עליך לכשאצא מרשותך והיינו דלא מיקרי בינו לבינה כיון דלא חל הנדר עד אחר הגירושין. חי' רע"א שם

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

באחרונים הסתפקו במקרה שמחויבת רק במלאכה בכדי שלא יהיה הבטלה מביאה לידי זמה, ונדרה ממלאכה, האם נחשב נדרה כדברים שבינו לבינה³².

³² שי"ל דא"י להפר כיון דאינה חייבת לעשות מלאכה וליכא עינוי נפש ולא דבר שבינו לבינה, בית שמואל סימן פ ס"ק ה מובא בגליון מהרש"א כאן יד